

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiu lu abonamentulu:		Pretiu lu insertiuniloru:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutu lu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriulu romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			



Noi cei subsemnati venimu a ni implini sacr'a detorintia ca amici si ca romani, cu inima sfasiata de dorere **anunciandu natiunei romane**, cumea pré-amatulu si multu stimatulu nostru **nationalistu**

DR. ALESSANDRU PAPIU ILLARIANU,

membru alu societatii academice romane, fostu professore, ministru si procuroru generalu in Romani'a, barbatu de inalta eruditiune si de celu mai eminente zelu natiunalu,

dupa una scurta crisa de cincii dile, Marti in ^{11/23} Octobree a. c., pe la ór'a de médiadi, prin paralis'a creriloru a repausatu in Domnulu, in stabilimentulu provincialu de aici pentru alienati, in etate de 48 de ani.

Trist'a solenitate funebrele va avé locu la ^{15/27} Octobree dupa médiadi la 2 ore, pornindu conductulu dela amintitulu stabilimentu spre gradin'a dela biseric'a romana gr.-cat. din suburbiulu de josu, unde i se voru depune osamentele pentru eternu repausu.

Veniti deci fratiloru sè i damu onórea cea de pe urma!

Sibiiu la ^{13/25} Octobree 1877.

*N. Popea. Iac. Bologna. I. V. Russu.
P. Dunc'a. Dr. Il. Puscariu. E. Macellariu.
I. Hanni'a. V. Babesiu. Z. Boiu.
Vis. Romanu. I. Popescu. Part. Cosm'a.*

Cu inim'a sfasiata de dorere **anunciãmu si noi mórtea** ilustrulu si multu regretatulu **Alessandru Papiu Illarianu**, column'a necliniita a romanismulu, unulu dintre reprezentantii ideiloru mari, pentru care a luptatu si muritu Papiu!

Elu s'a nascutu la anulu 1828 in satulu Budiu din Transilvania, dintr'o familia de preotu. Cursulu studiiloru gimnasiali l'a facutu in Blasiu si Clusiu, unde a studiatu si drepturile. Elu a luat parte activa la miscarea nationala din anulu 1848. Éra dupa ce s'au alinatu turburarile anului 48, Papiu si-a continuatu studiele juridice in Viena. Aici ca studentu a publicatu elu „Istori'a Romaniloru din Dacia superiora“ dedicandu-o flórei natiunei: junimei romane; care va remané unu monumentu neperitoriu pentru ideile si cugetarile marelui barbatu. In Viena facandu doctoratulu in drepturi practicã câtya tîmpu in advocatura, éra la anulu 1855. Ghica Voda l'a chiamatu in Moldova, incredintandu-i catedr'a de professoru la facultatea de dreptu in Iassi. La anulu 1861. Papiu Illarianu fu numitu procurore la curtea de cassatiune in Bucuresci, si mai apoi procurore generalu. Elu a facutu parte câteva luni si intr'unu ministeriu formatu de Mihaiu Cogalniceanu sub Cuza Voda. La 1868. fu alesu de membru alu societatii academice romane, cu care ocaziune a tienutu unu discursu lucratu cu multa eruditiune, despre viéti'a, ideile si operele lui Sincai. Dela densulu mai avemu „Tesaurulu de monumente istorice,“ in care a publicatu date fórte pretiose pentru istori'a nationala, pe care le-a culesu cu multa ostenéla si sacrificie de prin archivele din Berlinu, Viena si Italia.

Papiu éra unu caracteru adeveratu romanescu, si-iubiã patri'a si natiunea cu ardóre, éra amicu cu cei ce iubiã natiunea sa si inimicu neimpecatu cu cei ce o uriau. Oh ce durere! Curgeti lacrimi, curgeti in tórinti, càci perderea ce a incercatu natiunea romana este mare, si golulu ce a lasatu Papiu in urm'a sa, nu este cine se-lu ocupe!

*„Virtuti, geni, bravura, simtire, tineretie,
Aceste sunt odrasle ce-i placu lui Dumnedieu.“*

Organisarea invetiamentului in institutiile teologice din Romania.

In sedintile tinute in luna septembrie a. c. consiliul general al instructiunii publice din Romania, s'a ocupat cu unu viu interesu de reform'a invetiamentului in institutiile teologice. Dupa desbaterile serioase de doue zile, consiliul a luat hotariri, ca seminariile actuale se se transforme in licee eclesiastice, cu câte optu clase, in care se se predea tóte cunoscintele liceale si celea religioase necesare preotilor; pe langa acestea se se infiinteze si doue facultati de teologia, una in Bucuresti si alta in Iasi.

Resolutiunile luate de consiliul general sunt urmatoarele:

1) Se vor infiintá doue facultati de teologia, una in Bucuresti si alta in Iasi, destinate a formá preoti si teologi.

2) Spre a avea professori pentru aceste facultati, ministrul instructiunii publice va trimite unu numeru ócrecare de tineri la facultatile de teologia din strainatate, ca se studieze sciintile teologice.

3) Pre langa fiecare eparchie se se intretina câte unu seminariu. Seminariele existente se vor transformá in licee eclesiastice câte de optu clase.

4) Programele seminarielor se se voteze de catre consiliul general conformu legii de instructiune.

5) Personalulu didacticu atátu alu seminarielor câtu si alu facultatilor de teologia vor continuá a depinde de ministrul instructiunii publice.

6) Pe langa fiecare facultate de teologia se va infiintá câte unu internatu séu convictu, pentru tinerii, cari se vor destiná carierei preotiesci.

7) Personalulu administrativu (nn in sa si celu profesoralu) se va luá din cleru.

Acestea sunt in scurtu resolutiunile luate de consiliul general. Diarele „Romani'a libera“ si „Vocea clerului“ din care estragemu aceste date, sunt deplinu multumite cu dispsetiunile luate de consiliu intru ameliorarea pozitiei morale si intelectuale a clerului. Noi vedemu in sa, cá invetiamentulu teologicu in modulu acest'a e trasu cu totul din hotarele sale, si e pusu pe unu terenu periculosu. Dar, ca se ne putemu pronuncá in cestiune, lasamu aci se urmeze antaiu reportulu comisiunii consiliului, insarcinata cu cercetarea programelor seminariali, elaborate de santulu sinodu, pe alu carui temeiu s'au adusu conclusiunile de mai susu. Reportulu comisiunii prezentatu de reportorele Preasantitulu Archiepiscopu Suhoranu, suna astfelu:

Domni Consiliari! Raportulu onor. consiliu permanente de instructiune, prezentatu de D-lu ministru alu cultelor si instructiune, publice, conformu legii instructiunii art. 21, atinge in punctulu III. invetiamentulu clericalu, marturisindu cá acésta cestiune „preocupa prea multu consiliulu, pentru cá biserica a fost totdeuna scutul nationalitáti si scól'a poporului“, si cá invetiamentulu clericalu ar trebui se formeze preoti demni de sublim'a loru misiune, precum si persóne luminate si demne de a ocupá locurile cele mai inalte in ierarchi'a bisericesca. Si apoi mai adaoga, cá si santulu Sinodu s'a ocupatu de o stare mai prospera a bisericeii, elaborandu si unu proiectu pentru organisarea seminarielor. Vedeti, domni consiliari, cá atátu onor. consiliu permanente, câtu si santulu Sinodu a recunoscutu necesitatea reformarei invetiamentulu clericalu, care pana in presente n'a produsu rezultatele dorite. Onor. consiliu permanente prin raportulu seu catre D-lu Ministru, exprima opiniunea, cá ar fi o usurare pentru desbaterile Corpurilor legislative, daca proiectulu elaboratu de catre santulu Sinodu ar trece si prin cercetarea onor. consiliu generalu. La acésta opiniune a aderatu si D-lu ministru, tramitiendu-ne

proiectulu mentionatu spre cercetare. In consecinta consiliulu generalu, convinsu de insuficienti'a invetiamentulu clericalu in vigóre, a si votatu de a intrá in cercetarea proiectulu elaboratu de catre santulu Sinodu si a numitu o comisiune ad-hoc de cinci membrii si anume: P. S. S. Archiepiscopu Ghenadiu, D-lu Laurian senior, D-lu Fontaninu, D-lu d-r Negura si subsemnatulu, raportorulu comisiunii.

Comisiunea D-vóstra, considerandu cá invetiamentulu clericalu fara induointia n'a produsu rezultatele asteptate, s'a vedutu necesitatea de a cercetá cauzele acestui tristu fenomenu si dupa o scrutare serioasa a aflatu pe cele urmatoare:

I. Program'a invetiamentulu clericalu in vigóre chiar in principiu este defectuosa, cáci ea imparte invetiamentulu clericalu in doue grade, gradulu 1-iu séu cursulu inferioru cu patru clase, destinatu a formá preoti pentru sate, si gradulu 2-lea séu cursulu superioru cu trei clase, destinatu a produce preoti pentru orasie si treptele cele mai inalte in ierarchi'a bisericesca. Acésta-si defectuositate o gasimu adoptata si de catre santulu Sinodu in proiectulu seu impartindu-se invetiamentulu clericalu de asemenea in doue grade, celu d'antaiu cursulu inferioru, cu cinci clase, pentru preotii de sate, si celu de al 2-lea cursulu superioru, cu trei clase, pentru preotii de orasie si pentru inaltii demnitari ierarchici. Acésta impartire nu o aflamu in statele cele mai inaintate in cultura intelectuala. Si pentru ce? Pentru cá nu e rationala, cáci scopulu invetiamentulu clericalu este de a produce preoti demni de misiunea loru fara distinctiune. Cum? au dorá preotii de pre la sate au alta misiune de câtu cei de prin orasie?

De siguru nu. Prin urmare si unuia si altuia este necesara aceasi cultura intelectuala; cáci ambii administréda acelesi mistere, ambii trebuie se predice aceasi doctrina de morala a lui Christosu, ambii sunt confesori, ambiloru incumba in modu indispensabilu obligatiunea de a îndreptá pre celu abatutu de la virtute si de a-lu intarí intru credinti'a cea adeverata. Poporulu, mass'a cea mare a natiunii, nu locuesce prin orasie, ci prin sate, si uniculu invetiatoriu si parinte alu filorului sei la care ei alérga in tóte imprejurarile grave, spre a-i cere unu consiliu este preotulu. Voiti domni consiliari, ca acelu preotu se fie mai putienu invetiatu de câtu celu din orasii? Ce consiliu, ce consolatune puté-va se dea unu preotu seracu de invetiatura? Cugetati si la acésta domni consiliari, cá preotii de pe la sate, ca unii ce neintreruptu se afla in contactu cu saténulu, au pe langa misiunea sacerdotala si aceea a propagatoriloru luminei intelectuale.

II. Program'a invetiamentulu clericalu, atátu cea in vigóre, câtu si cea proiectata de catre Santulu Sinodu, este contraria principiiloru didactice si pedagogice, cari indispensabile ceru, ca invetiamentulu se progeseze traptatu si in proportiune cu dezvoltarea facultatiloru intelectuali. Aci urmeza se atragemu atentiunea D-vóstra asupra obiectelor, ce ar trebui se se propuna la invetiamentulu clericalu dupa program'a coprinsa in proiectulu s-tului sinodu, cáci de program'a in vigóre nici mai póte fi vorba. Éca ce propune st. sinodu in §. 6. intitulatu „Despre invetiamentulu seminarialu“:

Art. 34. In seminarii se predau urmatoarele sciintie, atátu din sfer'a theologica, câtu si din sfer'a culturei generale.

a) In seminariile de gradulu 1-iu se voru predá urmatoarele sciintie theologice:

- 1) Cunoascinti'a dogmelorului bisericeii ortodoxe.
- 2) Istori'a sacra a vechiului si noului Testamentu.
- 3) Tipiculu.
- 4) Liturgi'a séu explicarea rendueliloru bisericesci.
- 5) Istori'a bisericesca.
- 6) Morala theologica, séu datoriele crestiniului catre Dumnedieu, catre sine si catre aprópele.

7) Datoriile disciplinari ale clerului dupa canóne, regulamentele santului sinodu si dup laegile tieriei.

8) Notiuni despre sacr'a scriptura si despre modulu de a o esplicá.

9) Cantarile bisericesci.

Din sfer'a culturai generale se voru predá urmatórele sciintie:

1) Gramatic'a romana.

2) Retoric'a cu exercitii la compunere.

3) Din limb'a latina, gramatic'a cu exercitii la traducere din autorii cei mai usiori.

3) Din limb'a elena, gramatic'a cu exercitii la traducere din Evangellii si din cartile bisericesci.

5) Aritmetic'a rationata, cu sistem'a metrica si calcululu serbatotiloru mutabile séu pascalía.

6) Notiuni despre cele trei regnuri ale naturei, ce compunu sciinti'a numita: Istori'a naturala.

7) Notiuni de fisica si chimia.

8) Principii de higiena si medecina populara.

8) Istori'a Universalá si a Romaniloru, cu geografiele respective.

10) Notiuni de Logica si de Psychologia.

11) Pedagogi'a.

In seminariulu de Ismailu se va predá si limb'a slavona, ca o esceptionala necesitate locala.

b) In seminariile de gradulu alu II-lea se voru predá urmatórele sciintie theologice:

1) Introducerea in cartile sacre ale vechiului si noului Testamentu.

2) Archeologi'a biblica cu notiuni de limb'a ebraica.

3) Ermineutic'a cu exegetic'a.

4) Theologi'a dogmatica.

5) Moral'a theologica.

6) Pastoral'a.

7) Omiletic'a, séu sciinti'a de a predicá, cu aplicatiune practica la compunerea si rostirea predicelor.

8) Dreptulu canonicu.

9) Patrologi'a.

10) Istori'a bisericésca generala si a Romaniloru.

Din sfer'a culturai generale se voru predá:

1) Literatur'a romana.

2) Poetic'a latina si elena, cu traducere din autorii profani si bisericesci. Exercitii la compunere in aceste doue limbi.

3) Limbele: francesa si germana. Un'a din aceste doue limbi culte este obligatóre pentru fie-care elevu alu seminarului de gradulu alu II-lea. Ei suntu datori a posedá la finele cursului cunoscinti'a uneia din aceste doue limbi celu putienu in gradulu de a intielege si a traduce.

4) Algebra, geometria plana si mecanica elementara.

5) Fisic'a si chimi'a;

6) Psychologi'a si logic'a;

7) Istori'a filosofiei;

8) Pedagogi'a si didactic'a.

Daca vomu considerá acum, D-ni consiliari, program'a invetiatureloru pentru seminariile de gradulu I-iu, vedemu intr'ensa unu chaosu de sciintie, pentru unu copilu neintielese, nepenetrabile, prin urmare nefructuóse. Legea instructiunei publice art. 31 este obligatorie pentru toti copiii de ambe-sexele incependu de la 8 ani; deci copilulu in etate de 8 ani intra in scól'a primara si termina aci cursulu invetiaturei in etate 11—12 ani, si in urma, voindu a imbracisá carier'a sacerdotala intra in seminariulu de gradulu I-iu, unde i se propune theologi'a dogmatica, moralá, pastoralá, Logic'a, psychologi'a, pedagogi'a, fisic'a, chimia medicin'a, etc. Ve intrebu D-loru, daca unu copilu de 12 ani este destulu de maturu spre a intielege obiectele theologice, cu cari indispensabile trebuie se fie indiestratu preotulu, spre a putea indepliní datoriile sublimei sale misiuni?

Ce se faca cepilulu cu Logic'a, Psychologi'a, Pedagogi'a, Medicin'a? Neaparatu cá copilulu nematuru, nepreparatu spre a obtienea nota buna, se va silí de a le memorisá, fara a le intielege. Dar apoi o asemenea invetiatura i mai póte fi folositoria? Póte cá s'ar parea cui-va primo optutu, cá acésta observatiune, facuta de maioritatea comisiunei D-vóstra nu si-ar avea loculu, fiind-cá in programa lamuritu se dice, cá numai notiuni despre mentionatele obiecte se se propuna eleviloru de gradulu I-iu: insa elevii fiindu inca nedesvoltati, nici aceste notiuni nu le vor putea intielege, si ce este mai multu, o asemenea invetiatura superficiale aru fi numai o spoitura éra nici de cum o instructiune solida, precumu o reclama de necese inalta misiune a unui preotu. Vedeti dara D-loru, cá seminariile de gradulu I-iu nu voru produce preoti cumu ne trebuie. Dara pote cá cele de gradulu alu 2-lea voru formá preotii ceruti. Insa si elevii de gradulu 2-lea nu voru ajunge la scopulu pentru care sunt destinatineti, si éca pentru ce:

Elevii gradului I-iu, cari au trecutu obiectele gradului I-iu numai memorisându-le, avendu a repetí in gradulu 2-lea aceleasi obiecte mai pre largu, cu óre-cari adaogire de alte obiecte, nu le vor putea intielege nici aci, cáci le lipsescu solidele cunoscintie preparatorie. Spre intielegerea obiectelor theologice, cari asta-di suntu redactate in sistem'a filosofica, se cere, unu aparatu sciintificu preparatoriu care este cursulu liceale intregu; cáci nu uitati, cá in Europ'a civilisata in fruntea unei universitati bine organizate luceste facultatea theologica, care locu de siguru nu i aru fi recunoscutu, daca sciintiele pertractate intr'ensa n'ar avea sistem'a filosofica sustienuta de argumente logice. Cum voiti dara D-loru, ca elevii clericali de gradulu 2-lea, care n'au trecutu cursulu invetiatureloru preparative, se le intieléga? Vedeti dara, cá elevii clericali si-perdu numai timpulu in seminariile actuali, din caus'a programelor vitióse, cari n'au cautatu a dá eleviloru invetiatura solida, ei au cautatu numai a scurtá cátu se póte durat'a invetiamentului clerical; de aru fi sistem'a acést'a recomandabile, de ce nu s'ar fi adoptatu ea si in program'a liceelor, ca elevii liceali se intrebuinteze unu timpu multu mai scurtu spre a putea trece la facultatea juridica, séu cea de medicina séu cea de litere si cea de sciintie. Acést'a fara indointia nu o veti admite; din contra ati mai intinsu cursulu invetiatureloru liceali, adaogendu inca unu anu, asia cá in curendu in locu 7 ani elevii liceelor vor avea a se prepará in cursu de 8 ani spre a putea trece la facultati. Si acést'a bine o ati facutu; opiniunea publica si consentimentulu barbatiloru luminati si iubitori de patria si progresu sunt in partea Dvóstra. Pentru ce dara numai la invetiamentulu clerical se face esceptione atatu de durerósa? Pentru ce universitatile nóstre stau mutilate, lipsite de facultatea theologica? In adeveru de multu se vorbesce de infiintarea acestei facultati; insa de veti adoptá programele vitióse pentru invetiamentulu clerical, atunci chiar infiintandu-se facultatea theologica, ea nu va putea subsiste din caus'a lipsei invetiamentului preparatoriu, care este cursulu liceale. Acést'a a comprobatu-o experienti'a, cáci in anulu 1860 se infiintase facultatea theologica la Universitatea de Iasi, din care si reportatorulu comisiunei D-vóstra a facutu parte ca profesore de dogmatica si istori'a eclesiastica, si dupa ce a vegetatu ea in cursu de 4 ani s'a desfiintiatu in 7 Ianuaru 1865 si acést'a sa intemplatutu totu de lips'a cunoscintieloru preparatóre. Spre a ve convinge D-loru si mai multu despre adeverulu, cá seminariile n'au pututu ajunge scopulu pentru care s'au infiintiatu, considerati starea cu totulu trista a bisericei nóstre nationale. Nu se aude aci o predica, daca nu ca a lui Ionu Gura-de-auru, ma'ar ca aceea a preotiloru de alte rituri crestine, la cari bisericile sunt pline de ascultatori, ce cu bucurie asculta predic'a, pe candu la noi, trebuie se marturisimu cu rusine, au ajunsu tóte la unu simplu si puru mecanismu, care face ca bisericile nóstre de ordinaru se fie

deserte. Caus'a acestui regretabilu fenomenu este lips'a, unui invetiamentu solidu.

Pe langa mentionatele defecte ale proiectului sinodalu relativu la invetiamentulu clericalu, comisiunea D-vóstra in majoritate a observatu si alte inconveniente didactice. Asia vedemu cá totu in art. 34 s. Sinodu a asediatu între obiectele siintifice si pre cele mecanice si artistice, precum: tipiculu, cantarile bisericesei, calculu serbatoriloru mutabili séu pascali'a, cari negresitu trebuie unu preotu se le scie in cât-va, insa ele nu facu parte din obiectele sciintifice, si prin urmare asiediendule in program'a impartirii oreloru destinate pentru sciintie se rapesece timpulu celu pretiosu, pe care lu-ceru sciintiele, si se perde cu cele mecanice, fiindu invetiamentulu clericalu destinat a produce preoti cu sciintia, éra nu simpli tipicari si psalti de profesiune.

Acésta eróre provine D-loru de aci, cá Sinodulu cofunda invetiamentulu clericalu cu seminariulu clericalu. Seminariile clericali sunt propriu disu convicte, internate, unde elevii primescu pe langa educatiunea clericale nutrimintulu, hainele, cartile necesare, luminatulu, incalditulu, asternutulu etc., spre a putea mai cu inlesnire invetiá materiile sciintifice in invetiamentulu clericale. In seminare, precum se face si in alte state ale Europei, se propune alumniloru tipiculu, cantarile bisericesei dupa psaltichii orientale si music'a vocala.

Santulu sinodu in proiectulu seu supune autoritatiei episcopale, pe langa seminare, si invetiamentulu clericale. In adeveru siminariile ca atari sunt pretutindenii supuse episcopului locului, si densulu e care esereita cea mai de aproape veghiare asupra lor, insa nu asia sta lucrulu si cu invetiamentulu clericale. Acest'a pretutindenii e supusu legiloru instructiunei publice a tierii respective, cáci numai guvernulu are dreptulu supravegherei si directiunei instructiunei publice, carei autoritati nu se póte denegá acestu dreptu relativ la instructiunea clericala, cu atátu mai putienu cu catu la noi Statulu dá fondurile necesare pentru invetiamentu, prin urmare trebuie se scie daca nu cumva in desiertu se cheltuescu banii pentru invetiamentu.

Santulu sinodu, domni consiliari, in § 2, art. 22, alu proiectului seu insarcinéza pe unulu din profesorii invetiamentului clericalu cu afacerile unui economu alu seminariului. Acésta insarcinare comisiunea D-vóstra in majoritate o gasesce incompatibile cu chiamarea unui profesore, care nici póte, nici trebuie se-si sacrifice timpulu unoru asemenea afaceri, si acést'a cu atatu mai putienu, cu cátu insusi St. Sinodu propune profesorii invetiamentului clericalu, dupa ce vor depune esamenu de concursu pentru ver-o cathedra, se nu se decretedie definitivu, ci cu titlulu provisoriu pana la 5 ani, in care timpu se se ocupe cu compunerea unei operi asupra materiiloru ce propune, si numai atunci, candu vor fi elaboratu cerutulu opu pana in 5 ani, se se decretedie definitivu, éra la din contra, nepresentandu opulu recerutu, se pierda catred'a. Se nasce intrebarea, candu se faca acelu profesore compunerea ceruta, daca elu ocupandu-se cu afacerile unui economu alu seminariului, de abia va avea timpulu de a se prepará pentru prelectiunile ordinare. Si apoi ce operi vor fi acelea, daca profesorii sunt tienuti a le prestá in asia scurtu timpu. Ele vor fi fara indointia, precum potu aprecia toti cei-ce s'au ocupatu cu profesur'a numai misce compilatiuni indigeste, de cari se ne ferésca Dumnedien, cáci s'ar introduce si aci siarlatañ'a.

Nu negamu, cá e de doritu ca profesorii se se ocupe cu elaborarea unoru operi solide, mai alesu asupra materiiloru ce propunu, dara aci amu propune o gratificatiune, spre a escitá emulatiunea între ei, si nici de cum amu face decretarea lor definitiva dependinte de o asemenea conditiune.

Proiectulu s-tului sinodu in § 3 art. 12 norméza, cá Episcopulu locului in casulu candu unu profesore ar comite o gresiela mai mare, póte suspinde pre culpabilu. Acésta procedare pre catu e de injusta, pre atatu e si contraria

legei instructiunei; injusta pentru cá culpabilulu s'ar suspende fara nici o cercetare si prin urmare s'ar privá de dreptulu legitimu alu apararei; contra legei instructiunei, fiindu cá acést'a prevede pe judecatorii ce suntu in dreptu a judecá si a pronuntia sentintia asupra culpabilului. Acor-dandu acésta prerogativa Episcopiloru, sórtea profesoriloru ar deveni fórte trista, supunendu-i capriciului unui singuru judecatoru nepreveditu de lege.

Asemenea si in § 3 art. 13 proiectulu sinodale atribue Episcopului locului o autoritate despotica, normandu, ca nici o decisiune a consiliului seminariile (adica a consiliului profesoralu) nu póte fi esecutoria de cátu dupa aprobarea chiriarchului eparchiotu, si in art. 15 dice: candu ierarchulu gasesce opiniunea consiliului seminariile netemeinica, ori contraria canonelor, legiloru si regulamentelor, o reforméza in totalu séu in parte. Aci nu putemu intielege acésta normare alt-felu, de cátu cá S-tulu Sinodu a voitu a supune afacerile didactice autoritatii decisive a episcopiloru locali; cáci ce are a face consiliulu profesoralu cu canónele séu legile si regulamentele bisericesei, cari privescu pe cleru, éra nici de cum invetiamentulu scolaru, celu ce ca atare e supusu legiloru instructiunei. Si apoi mai e de consideratu, cá Episcopii eparchioti suntu detori a se intruni de doue ori pe anu in Sinodu la Bucuresci, unde zabovescu, ocupandu-se cu afacerile sinodale, doue luni. Preasantiele Loru asemenea trebuie se asiste la Senatu tóta durat'a sesiunii ordinare a Corpuriloru legislative câte trei luni, precum si la sesiunile estraordinare ale acestoru corpuri. Se nasce dara intrebarea, ce face consiliulu profesoralu alu invetiamentului clericale, daca decisiunea sa nu póte fi esecutorie fara aprobarea episcopului locului. Vedeti, domni consilieri, cá acestu inconvenientu periclitéza mersulu invetiamentului clericale.

Comisiunea d-vóstra dara in majoritatea sa, basata pe espusele mai susu considerante, ve propune a reformá proiectulu elaboratu de catra S-tulu sinodu relativu la invetiamentulu clericale si seminare, rugandu-ve ca se binevoiti a adoptá in locu-i urmatoriulu proiectu:

I. Tinerii cari voiescu a imbracisá carier'a sacerdotale, dupa ce voru terminá invetiamentulu elseloru primarie, se absolute intregulu cursu liceale de 8 ani, si dupa terminarea acestuia se se primésca la facultatea theologica, care se va infiintá pe langa fie-care din cele doue universitati din Bucuresci si Iasi. — Acésta propunere d-loru este conforma si santelor canóne, cari norméza, ca nimene se nu se chirotonésca diaconu inainte de 25 ani. Dupa legea instructiunii in vigóre, art. 31, copii in etate de 8 ani trebuie se intre in scól'a primara, aci ei termina cursulu invetiatiureloru in 3 séu 4 ani, si in etate de 11 séu 12 ani trecu la liceu, unde facendu unu cursu de 8 ani cu succesu, trecu in etate de 19 séu 20 ani la facultatea theologica, si terminandu aci cursulu de 4 ani, esu in etate de 24 ani, si apoi pana ce se se însóre si se-si gasésca locurile ce le convinu, ajungu la etatea de 25 ani si se potu chirotonesí.

II. Seminariile esistinte se voru peface treptatu in licee, incependu-se cu transformarea clasei I-a de gradulu I-ii. Cursulu inferioru la aceste noue licee va avea unu profesore de religiune, ca la tóte cele lalte; éra la cursulu superioru alu lor se va adaoge unu profesore eclesiasticu, care se propuna viitoriloru theologi óre-cari materie preparative, precum limb'a ebraica etc. Astu modu dara, aceste noue licee, nascute prin transformarea si complectarea actualelor seminariile, voru avea in cursulu lor superioru unu caracteru speciale eclesiasticu.

III. Pre langa fie-care facultate theologica din cele doue se va infiintá câte unu seminaru generale (séu convictu), in care se voru primí toti elevii facultatii, dându-li-se aci gratis hrana, imbracaminte, uniforma, cartile necesarie, luminatulu, incalditulu, asternutulu, cu unu cuventu tóte cele necesarie unui alumnulu.

IV. Profesorii facultatiloru theologice, precum si personalulu administrativu alu seminariloru, voru fi preoti.

V. Spre a avea profesori pentru facultatile theologice, guvernulu va alege 14 tineri, cari au terminatu cursulu invetiaturiloru liceali si au castigatu si bacalaureatul, si i va tramite cu spelele Statulu la o universitate ortodoxa din strainatate, pentru a studiá cursulu invetiaturiloru theologice, obtienendu si diploma de doctoru in theologie. Acestia reintorcendu-se voru fi apti spre a li se incredintiá catedrele theologice.

De veti bine-voi domni consiliari, a patroná acestu proiectu, adoptatu de majoritatea comisiunei d-vóstre, veti dotá tier'a intr'unu apropiatu viitoru cu preoti luminati, cari se póta stá alaturea cu cei din statele cele mai luminate. Acestu proiectu intr'adeveru coprinde in sine o reforma radicala si decisiva a invetiamentulu clericalu in fiintia si esige pentru realizarea sa óre-cari sacrificie pecuniare: totusi majoritatea comisiunii d-vóstra cutéza a sperá, cá d-vóstre, domni consiliari, condusi de unu patriotismu luminatu si prevedietoru, si insuffletiti de spiritulu progresivu alu epocii in care traimu, veti bine-voi a i acordá favórea sufragieloru d-v., aducendu-ve aminte de dicatórea strabuniloru: Omne initium arduum, ast finis coronat opus.

Creatiunea si desvoltarea spirituala primitiva a omenimei.

VIII.

Cucerirea Egiptulu inferioru prin popórale asiaticu in sine e unu evenimentu insemnatu, dar multu mai importantu pentru desvoltarea ulterióra spirituala a omenimei. Intre popórale acele aflámu cu deosebire pre asia numitii Hyksos adeca pastori; acesti'a erau nomadi si póte cá evenimentele politice i-au alungatu din orientu. Pastorii acesti'a se tienu de Fenici, cari inca forméza unu ramu din conglomeratiunea rassei culturali africane cu elementele ariane. Pre timpurile acele trebuie se fia domnitu in Egiptu nisce impregiurári straiordinarie, care au debilitatu statulu si astu-feliu au usiuratu nomadiloru cucerirea. Pastorii acesti'a au ocupatu numai Egiptulu inferioru, deci pre langa imperiulu loru a remasu neatinsu si altu imperiu in Egiptulu superioru. Egiptenii uriau fórté viéti'a pastorésca; acést'a formá la densii class'a ultima a poporulu si póte s'ar fi schimbatu daca pastorii si-ar fi estinsu domni'a preste intregu Egiptulu; dar fiindu-cá acést'a nu s'a intemplat, pre domnitorii cei noi i-au consideratu poruria de class'a ultima a societátiei, cari nici nu se poteau contopi in cast'a odiniora domnitoria si numai forti'a i tienea la domnia. Se pare cá Fenicienii au cercatu se intruduca nisce reforme in institutiunile relegiése si politice, dar nu le succese, si din caus'a ast'a se alipira si densii de ordinea cea vechia, intru cátu li permitea pusetiunea. In astu-feliu de referintie se petrecu Egiptulu ver o 500 de ani, ceea ce e de mare importantia pentru amendoue pãrtile; Egiptenii se facura cunoscuti cu ideile acestui poporu din orientu, ér Fenicienii si-imprenuara pre ale loru cu ale Egipteniloru, intru cátu nu se iviau contraste evidente; cu unu cuventu Fenicienii acceptara totulu dela Egipteni, dar nu se potura impacá nice de cátu cu institutiunea de caste si cu migratiunea spiritulu (metempsicosa). Pre cea de antáiu o suferira, de óra-ce nu o potura sterge, dar nu o recunoscuro, pentru-cá prin acést'a insisi s'ar fi dechiaratu de class'a ultima din statu; acést'a inse nu se unia cu pusetiunea loru politica, pentru-cá diferitele despartimente ale societátiei insemnau numai trepte diferite ale renasceroi.

In fine cam pre la anulu 1800 a. Ch. dupa lupte crancene li-succese Egipteniloru se se elibereze cu totulu de Fenicieni; dar intr'aceea cam pre la 2000 a. Ch. Abrahamidii intrasero dela nordu-ostu in Palestin'a, va se dica ei fura

primiti in Egiptu inca pre candu se aflau acolo Fenicienii. Dupa alungarea Fenicieniloru, ebreii fura asupriti fórté si pre la anulu 1487. trebuira se paresésca si densii tier'a. Impregiurarea acést'a e de mare insemnatate pentru religiunea jidoviloru, de óra-ce si aici se potu documentá isvórale primitive, asemenea cumu facura si acesti'a unu întregu din elemente fórté varie, fora se fia preceptu principiile fundamentali.

Missiunea pastoriloru alungati a fostu, ca si mai tardiu la Buddhisti, se atraga in cultur'a loru una parte mare a omenimei. Ei se estinsera preste insulele si tiermuri márei mediterane si pretotindenea propagara cultur'a egipténa, dupa cumu si-o insusisera. Migratiunile loru durara seculi, de óra-ce adese-ori se vediuira siliti se-si paresésca locuintiele si se-si caute altele, pana candu in fine se contopira in alte popora si astu-feliu disparura din sirulu staturiloru autonome. Pote cá indata dupa alungarea din Egiptu se asiediá si in Palestin'a unu ramu alu loru, unde intemeiara mai multe staturi mici si edificara multime de cetáti, si tier'a — dupa rentorcerea jidoviloru — avu forma de totu noua. Veneticii cei noi i-au subjugatu si apoi alungatu si de aici, dar in fine si acesti'a trebuira se aiba aceasi sórté. Ramulu acést'a semiticu, carele in relegiune semená cu Ariani, ér in cele politice cu Egiptenii, nu ajunse nici odata la culme, de óra-ce totu de una a fostu stasiatu prin lupte interne si externe, si apoi in sine a fostu prea debilu pentru ca se influintieze asupra destinelor popóraloru; numai mai târdiu a pctutu deveni centrulu de intrunire alu tuturor nisuintieloru omenesci din lumea vechia.

Conformu acestoru navaliri de popóra, pãrtile sudice ale Europei si-au capetatu primii locuitori din Afric'a. Acesti'a se asiediara pre la gurile riuriloru si inmultinduse apoi se estinsera pre tiermuri in susu catra mediloculu tieriloru. Unele traditiuni din Greci'a ne indreptatiescu se presupunemu astu-feliu de popóra primitive; dar cladirile ciclopice ni mai aducu aminte si astádi de vechii Egipteni. La popórale ariane nu aflámu atari cladiru, deci nici nu le potemu atribui acestei rasse. De catra nordu emigrara Grecii, cari sunt de vitia ariana; acesti'a supusera pre locuitorii primitivi si-i facusera se se contopésca intr'ensii, dar pucine deosebiri totu au mai remasu intre densii, intru cátu se tiene de unele privilegie si demnitáti. Procesulu a decursu si aici ca si in Indi'a; limb'a statulu erá si aici cea ariana, adeca a invingatoriloru. Din partea contraria adeca de catra Egiptu se intemplara emigratiuni noue. Fenicienii cei alungati si-stremutara mai de multe ori locuintiele, pana candu in fine aici se stabilira. Numirea „Pelagii“ a intunecatu fórté raportulu Greciloru facia de aceste elemente straine, de óra-ce acumu se estindea preste veneticii cei greciti cu totulu, acumu preste toti Fenicienii, si acést'a firesce a produsu confusiune si contraste. Ori cumu se fia statu impregiurárele in vechime, totusi numai Fenicienii sunt aciea, prin cari Grecii s'au aventatu la cultura mai inalta; elementulu grecescu s'a desvoltatu ca atare de candu si-au intemeiatu Fenicienii primele colonii intre densii, pana la 1100 a. Ch. Mes-tecanduse intre densii elemente straine, Grecii nu s'au mai tienutu asia strinsu de ideile proprie, spiritulu loru s'a mladiiatu si astu-feliu a devenitu capabilu se primésca si idei straine. Fenicienii si-straplantara religiunea pre pamentu grecescu; din ideile loru si din ale elementelor asiaticu si egiptene Grecii si-formara mitologi'a, si prefacura de alu loru totu ce li-se comunicá din rezultatele activitátiei milenarie; dar nici densii nu fura in stare se precépa adeveratulu intielesu alu aceloru idei. Pre dumnedieii cei fora forma si cosmici ai Egipteniloru i-personificara si li-dede forme de ómeni; asiá dara dumnedieii Greciloru nu erau alt'a, de cátu ómeni idealisati. Cosmologi'a egipténa se impartí in mai multe istoriore de ale dieiloru pline de traditiuni, dar de sistemu in mitologi'a loru nu póte fi vorb'a.

Aici érase dâmu de unu procesu caracteristicu, care are însemnatate pentru omenimea întréga. Fenicienii nu cunoscuro relegiunea egipténa, primira dintrens'a numai franturi, deci prin acést'a si-pierdù adevérat'a însemnatate. Candu o-au straplantatu în Greci'a, însemnatatea ei a disparutu cu totul, prin urmare Grecii nu-o cunoscuro de locu. În peridòd'a acést'a avem deci în Greci'a una poporatiune mobila si mladiia în privinti'a spirituala, care potea primí ori ce impressiuni, de óra-ce nu érá legata prin nemicu. Grecii primira adeca numai materialu spre poesii relegiöse, si pre acést'a l'au si prelucratu în abundántia, de unde ni-potemu esplicá de ce mai tóte productele primitive ale spiritului grecescu fura poesia de preoti. Prin acést'a s'a pusu inse si bas'a la descrierea si preamarirea lumei ideali ceea ce asupra poporului avù influentia mare. Nu numai viéti'a a fostu înaltiatu prin poesia, totulu capetá viéti'a si întréga natur'a se implù de suflarea spiritului celui viu. Greculu se aflá de totu în viéti'a între ddiéi sei, cari nu se deosebiau tare de densulu; pamentulu fù patri'a sa, fù domiciliulu seu; cerculu de activitate si-lu priviá în státu si pretotindensa se nisuiá se-si nobilitéze si se-si infrumsetieze viéti'a. Fenicienii au înaltiatu si viéti'a materiala a Greciloru, cari venira în atingere cu insulele si cu Asi'a mica, unde locuiau mai numai Fenicieni, dar pretotindenea si-aflara dieii patriotici. Comunicatiunea ast'a a provocatu si espeditiunea catre Troi'a, care e memorabila din multe privintie si inchiáiá óresi cumu peridòd'a acést'a. Mai toti colonistii feniciani se prefacura în Greci, si numai unele locuri se pastraza ca atari, conservandu-si limb'a. Amestecatur'a érá m i preste totu loculu într'o forma, deci se potea acceptá acumu unu intervalu de pausa, ceea ce se si întemplá dupa 50 de ani dela resbelulu troianu. Greci'a se împárti acumu în mai multe staturi mici, cu spiritu aristocratico-monarhicu. Poporulu se despárti în nobili si nenobili avendu în frunte unu principe, carele avea rangu de dieu, dar nu se bucurá de adoratiuni divine ca la orientali. De caste ca atari inca nu potemu vorbí în Greci'a, cu tote cá pre ici si cole se face amintire de familii de preoti, dar aceste nu aveau însemnatatea casteloru din Egiptu; cettianii cei mai avuti dispuneau de selavi, cari li-lucrau tóte. La anulu 1104 a. Ch. unu elementu grecescu „Dorii“ erupsera în Peloponesu si prin acést'a s'a datu ansa la schimbári radicale în tóte relatiunile grecesci. Mai înainte de tóte s'a nimicitu uniformitatea, de care vorbiramu mai susu; contrastulu între Dori si Ioni dede impulsu nou vietiei grecesci. Alungarea locuitorilor anteriori provocá emigratiune si prin acést'a se formara mai multe colonii, care înflorira rapede si întrecúra pre tier'a mama. În fine se mai introduse una reforma însemnata în form'a de státu, cà-cì demnitatea regéscá si-pierdù multu din valere dupa resbelulu troianu si apoi stanganduse descendéti betranei familie regesci, monarchi'a inca scapata totu mai tare, pana candu în cele mai multe staturi grecesci predomni constitutiunea republicana. Daca desvoltarea si stabilirea ideiloru grecesci apartiene peridòd'ei din ainte de 1100, atunci peridòd'a prossima apartiene desvoltaréi politice; dar totu odata se ivesce unu momentu nou.

Desvoltarea relegiunei si-ajunge culmea, asemenea si influenti'a ei asupra vietiei poporului; prin urmare fù necesitate de reforme. Mitologi'a grecésca se inradacina numai în simtiementu, conformu naturii sale, dar nu ajunse în consciéti'a poporului, de óra-ce nu a esitu din poporu. Pre cátu timpu durara stadiiele poetice ale eroiloru, nu érá necesitate de reforme; dar indata ce se redicá poterea lumésca sii crescù însemnatatea politica, se tredí si consciéti'a poporului, care începù a cugetá, influentiandu asupra-i elemente diferite. Misticarea o provocara coloniile din Asi'a mica, precumu si comunicatiunea cu Egiptulu. De aici începù desvoltarea cea admirabila, în care ideile egiptene se întrecuau cu cele persiana ca se între în vigore. Primii filosofi aflara în Egiptu chiai'a relegiunei, deci se si nisuire se

straplanteze în Greci'a relegiunea egipténa; dar acést'a se întemplá numai ca se satisfacá dorintiei relegiöse, ce o simtiau cu totii, fora ca se considere urmárele ce resultau de aici pentru form'a de státu. În scurtu timpu se ivira si planuri politice si mai alesu nisuinti'a de a face din Greci'a hierarchi'a egipténa. În timpulu acést'a inse predomni democrati'a mai în tóte staturile; acést'a aprecia apoi dupa cuvenintia planurile aristocratice, care tientiau se nimicésca esistenti'a nationala a Greciloru. De aici ni potemu esplicá de ce nu a influentiatu nemedilocitu filosofi'a grecésca asupra vietiei de státu, întielegemu în sensu nationalu; dar pucin'a multumire, ce resari dintrens'a, provocá alta directiune noua, de la care se incepe si cultur'a moderna. Cu tóte estea filosofi'a acést'a e de mare însemnatate pentru omenime, de óra-ce pe de o parte pertratá amendoué poesiele culturei de odinora si dede activitati'e spirituale una directiune pana acumu necunoscuta si conduse apoi la bas'a scientieloru naturali; pre de alta parte inse si volumulu e importantu, de óra-ce cuprinde multe idei, care numai în timpulu mai nou s'au desvoltatu pre base mai sigure.

D i v e r s e .

— **Deputatu congresualu** în cerculu electoralu Tinca, din cleru s'a alesu, dupa cum ni se scrie, asesorulu referinte Petru Suciú, dela consistoriulu din Oradea-mare.

... **O voce amica.** Diariulu italianu „Provincia di Treviso“ scrie urmatórele: „Soldatii latini de la Grivitia aducu astadi slaviloru dela Plevna acea puternica cooperatiune, pre care Italianii dela St. Martino o adusera Francesiloru dela Selferino; drapelulu romanu fálfaiá alaturi cu celulu rusu pentru a atestá, cá famili'a latina este cu totulu deosebita de famili'a slava, desi ele se asociéza pentru a combate unu inamicu comunu. Ori care aru fi sortea resbelului, pentru noi numai este nici o indoiéla, cá Romani'a a încetatu de astadi de a mai fi vasala si independéti'a ei, proclamata de votulu nationalu si sustienuta cu armele, nu va mai puté se-i fie rapita. Romanii pretindu, cá au o missiune în Oriénte, si acést'a este adevératu. Lasamu la o parte fantasiale unoru diare, cari vorbescu de latinisarea Oriéntului, si tienemu contu numai de ceea ce dicu barbatii seriosi. Dupa acestia missiunea poporului romanu este d'a asigurá — constituindu unu státu, la a carui conservatiune se fie interesate tóte natiunile comerciale din Europa — întréga neutralisare a Dunarei. Poporulu romanu, prin rasa, limba, moravuri, fórté deosebitu de tóte popórele ce lu-incungiuara, ar fi cu totulu potrivit pentru acést'a opera de neutralisare. În fine Romani'a cere independéti'a absoluta, si cu ideile dilei în principiu celulu pucinu, nu scimu cum s'aru puté blamá aspiratiunea ei. Remane a se scí, daca convine Europei, séu cutarui státu, ca ea se fie independenta, si inca daca merita independéti'a, ce cere. Pentru celulu d'antaiu punctu se póte discutá; pentru celulu d'alu doilea, ori cine cunósce acést'a tíera, nu póte se dea, decátu unu respunsu favorabilu. Romanii sunt cu multu cei mai inteligenti dintre popórele, cari locuescu tiermurile Dunarei de josu; ei sunt accessibili într'unu modu surprindietoriu, la ideile cele noue, si sciu a profitá de invetiámintele civilizatiunei occidentale, în timpu de cincidieci de ani ei au facutu unu astfelulu de progresu, atátu în viéti'a materiala cátu si intelectuala, încátu ne dau dreptulu d'a fi siguri de progresele loru viitórie. Unu poporu, carele dupa unu seclu de guvernare rusinósá si inca, cum a fost aceea a Fanarietiloru, conserva inca energi'a suficiéna pentru a incepe o noua viéti'a, pentru a schimbá în libertate servitudinea din lantru, pentru a-si organisá institutiunile, pentru a marí, pentru a reconstituí avuti'a sa, pentru a-si îndreptá moravurile, pentru a pregatí într'unu cuventu prin tóte medilócele regenerarea sa, este unu poporu demnu d'a fi arbitrlulu propriiloru sale destine. Se póte óre dice asemenea de Bulgari!“

— **Resbelulu.** Plevna e incungiurata de tóte partile. Acestu faptu lu-incarescu acumu si scirile venite din isvóre turcesci. Succesele generalului Gurco pe linia dela Plevna spre Orhanian-Sofia, au hotaritu sórtea Plevnei. Romaniloru se atribue meritulu acestoru frumóse succese in mare parte precum se constata si prin ordinulu de di datu de comandantulu cavaleriei armatei de vestu, locot. generalu rusu Kriloff. „Luptele dela Telis Gorni-Dubnic, Semer si Trestenic, dice generalulu in ordinulu seu, precum si diferitele espeditiuni incredintiate de mine cavaleriei romane, au doveditu intr'unu modu stralucitu bravur'a, tienut'a perfecta si esactitudinea in servitiu a brigadeloru de rosiori si de calarasi, precum si a bateriei de artilaria calarétia romana. Aceste mari calitati sunt detorite mai cu deosebire meritulu comandantiloru de brigade, colonelii Cretianu si Formac, si comandantiloru celoru 4 regimente de cavalerie, precum si perfecte distictiuni a intregului corpu ofitierescu. Chiamatu de Maiestatea Sa Imperatulu la alta destinatiune, voiu pastrá in totdeuna o aducere aminte de sincera stima pentru regimintele de elita romane, ce am avutu onórea a avea sub ordinele mele.“ O alta invingere a raportatu asupra turciloru mai de aproape colonelulu Slaniceanu, langa Rahova ocupandu o intaritura si facandu prinsonieri mai multi turci. Caderea Plevnei se astépta in totu momentulu. O telegrama mai noua „Pol. Cor.“ anuncia, cá unu corpu de armata de 70,000 va trece Adrianopolu, fara ca se astepte sfersitul luptei dela Plevna.

Edictu.

La rogarea Stanei Iancu nascute Suacériu din Seceanu, carea cere despartire totala de catra barbatulu Avramu Iancu, carele ca ostasiu din Reg. N. 61. au disparutu in a. 1849 in Itali'a, prin acést'a densulu se citédia, ca pana intrunu anu de dile sè se presentédie naintea acestuia scaunu, pe bas'a §. 36 si 324 din legea dietala 54: 1868, incunostienduse previe, cumca de curatoru si defensoru oficiosu i s'a resolvatu asesorulu scaunulu Petru Anca din Ghirod'a; cáci in casu contrariu procesulu acestu divortialu se va decide dupa prescisele canóne si legi regnicolare.

Din siedinti'a scaunului protopresviteralu in Thimisíór'a in 3. Octomve 1877 tienuta.

Mel. Dreghiciu, m. p.

Prot. Thimis.

Anunciu!

Subsemnatulu amu onóre a aduce la cunoscinti'a venerabilului cleru, cá, langa

Stabilimentulu meu de Tipografia

din „strad'a bisericeii“ vis-à-vis de cas'a postala, am arangiatu unu asortimentu completu in *hartie, obiecte necesarie la scrisu si desemnu*, precum si totu felulu de *tiparitariu trebuintióse oficiloru bisericesci*, ce se potu capeté cu pretiuri fórte moderate.

Rugandu-ve se-mi acordati binevoitórea Dvóstra atentiune, me recomendu cu destinsa stima

Aradu, 18 Octobre 1877.

Stefanu Gyulai,
proprietariulu tipografiei.

J. D. DOGÉ

este dejá de totu mutatu si arangiatu in nou'a sa bolta

Aradu, piati'a capitala, la Nr. 32 in cas'a contelui Nádasy,

si, ca firma romana, si-permite a recomandá in binevoitóri'a atentiune a on. publicu romanu asortimentulu seu bogatu si provediutu cu cele mai próspete si tocmai acum sositele marfuri in pandieturi, lingherie, albitùri, panure, postavuri, si in totu felulu de articuli de mode pentru dame intocmai ca si pentru barbati; totu-de-odata mai recomanda si masinele de cosutu din cele mai bune si mai renumite in intrég'a lume, ce se afla in magazi'a sa.

Concursu.

1—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a gr. or. confessionala din *Zimbru* cu filialele *Brusturescu* si *Dulcele* in inspectoratulu Ienopoliei (Boresineu) comit. Aradului, cu torminulu de alegere pe **21 Noemvre a. c.** st. vechiu.

Salariulu anualu 157 fl. 50 cr. v. a. 5 cubule de grâu, 5 de cucurusu, 12 orgii de lemne din care este a-se incaldí si scóla, — quartiru cu gradina pentru semenatu.

Recurrentii, au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de qualificatiune, si atestatu despre conduit'a loru de pona aci. Se mai recere dela recurrenti, ca in vre-o dumiveca ori serbatóre, sa se presinta la sant'a biserica ca se-si arate desteritatea in cantulu bisericescu si tipicu. — Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite la oficiulu parochialu in Zimbru per Gurahoncz.

Zimbru 21 Octomvbre 1876.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Nicolau Beldea**, inspectoru scolariu.

1—3.

Conformu decisiunei Venerabilulu, Cousistoriu Eparchialu Oradanu dto 26. Septem. a. c. Nr. 678. B. preotulu betranu din Feheteu dechiaranduse de nepotintiosu, prin acést'a se deschide concursu pentru parochi'a de a III.-a elasa *Feheteu* si *filia Bucea*, protopres. Pestesilului pana la **17 Noembre. a. c.** in care diua va fi-si alegea.

Emolumintele suntu din Feheteu dela 160 case câte una vica cucurudiu sfarmatu, una gradina de 800 stangeni folosirea aloru 5 jugere catastrale de pamentu, si stolele indatinatate, ér din filia Bucea dela 50. casi birulu preotiescu si stolele usuate, din tóte aceste $\frac{1}{3}$ parte va compete preotului deficientu in rate trilunarie.

Doritorii de a concurge pentru acést'a parochie suntu pofiti a-si trimite recoursele instruate in sensulu Statutului Organicu subscrisului administratoru protopresbiteralu per Élesd, intitulate comitetului parochialu.

Datu in Feheteu in 14. Octomvre v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Teodoru Filipu**, administratoru protopopescu.

1—3.

In urmarea stramutarii invetiatorului Vasiliu Radu la Cenadulu Serbu, postulu invetiatorescu dela scola elementara din *Beba-veche* devenindu vacantu, pentru deplinirea aceluia se publica concuusu cu terminu de alegere pe $\frac{8}{20}$ noemvrie.

Emolumintele sunt bani gata 300 fl. v. a. 3 lantiuri pamentu estravilanu I clasa, 6 orgii de paie, din care are a se incaldí si scóla, dela inmormentari 40 cr. quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt pofiti recursurile sale provédiute cu documentele prescise in statutu organicu pana iu ⁷/₁₉ **Noemvre a. c.** a le inaintá subscrisulu inspectoriu scolaru in Sietinu.

Dela recurenti se astépta cunóscerea limbei magiare perfectu, si in cutare Duminica séu serbatore se se arete in biserica din Beb'a veche (Cottul Torontál), Protopopiatulu Banat-Comlosiului, pentru a-si areta cunosciinta in cantari si tipicu.

Datu in Sietinu ¹⁶/₂₈ Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Teodoru Popoviciu**, insp. scolaru.

1—3.

Ne putenduse indeplini postulu de invetiatoriu, la scóla confesionala greco-orientala romana din comun'a **Partosiu**, in urmare decisiunei onorat comitetu parochialu cu dt. de ⁹/₁₀ a. c. se escrie de nou Concursu, cu terminu pana in **30 Octom. a. c. v.** in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt in bani gata 130 fl. v. a. in naturale 30 meti grâu si 10 meti cucuruza, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu, 6 orgii de paie pentru scóla, $3\frac{3}{4}$ iugere de pamentu aratoriu, 6 fl v. a. spesele scripturistice, 6 fl v. a. spesele conferintieloru, 20 cr. dela una inmormentare unde va fi pofitu, cortelu liberu cu $\frac{1}{4}$ iug. de gradina pentru legumi.

Recurentii sunt avisati, se-si instrueze petitiunile si documentele recerute, in sensulu stat. organicu bisericescu adresate respectivulu Comitetu parochialu, catra concernintele D. Protopresbiteru Ioan P. Seimanu in Ciacova.

NB. Alesulu aretandu progresu intru invetiaturi cu tinerimea, póte avea sperantia de inbunatatirea salariulu seu. Partosiu in 12 Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu M. O. D. Prot. **Ioan P. Seimanu**.

1—3.

Pe statiunea invetiatorésca din **Monostoru** langa **Ving'a** indiestrata cu emolumintele anuali: de 165 fl 80 cr, 60 chible de grâu, 5 fl. pentru scripturistica, 5 fl pentru conferintie, 4 jugere de pamentu de clas'a I, 4 orgii de lemne, 4 orgii de paie, apoi pentru incaldirea scólei 4 orgii de paie, gradina de legumi, si cortelu liberu din 2. incheptari, se deschide concursu pana in **13. Noemvre a. c.** candu se va tiené si alegerea, si pana candu aspiratorii potu substerne recursurile lor provédiute cu testimoniu de calificatiune si cu atestatu despre moralitatea lor, inspectorulu cercualu din Thimisiór'a Mel. Dreghiciu; si totodata a se presentá in biserica in vreo duminica séu serbatóre spre documentarea destaritatii lor in cantare si tipicu. Cei cu clase gimnasiali vor avé preferintia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Mel. Dreghiciu**, m. p. Insp. de scole.

Nr. 2181.

610. scol.

2—3.

Pentru catedr'a de caligrafia si desemnu la institutulu pedagogicu-teologicu, prin acést'a se deschide concursu pana la 30. novembre st. vechiu an. cur., pana candu recurentii, recursurile lor instruate cu documintele necesarie se le as-

térna la subscrisulu Consistoriu. Acést'a catedra are dotatiune anuala de 300 fl. v. a., ce se solvesce in rate lunarie.

Aradu, din siedinti'a senatului de scóle, dela ¹⁰/₂₂ octobre. 1877.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

2—3.

Concursu nou se escrie pentru deplinirea statiunei invetiatoresci vacante din comuna **Tauti**, inspectoratulu Agri-siului, cott. Aradului, cu terminu de alegere pana la **6 Novem. a. c.** candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: in numerariu 220 fl. v. a. dela tóta inmormentarea 50 cr. 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scóla, si quartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt pofiti se dovedésca cá a) au absolvatu preparandi'a si au depusu examenulu de calificatiune b) sunt de religiunea gr. or. rom. c) se produca atestatu despre servitulu invetiatorescu de pana acuma, si in fine se se presinte la s. biserica pentru recomandare in cele rituale; recursulu cu documintele adresatu catra comitetulu parochialu se se trimita concernintelu inspectore de scóle in Szöllös per Pankota.

Tauti 10 Oct. st. v. 1877.

Comitetulu parochialu.

Cu consensulu meu, **Demetriu Pop'a**, inspect. de scóle.

2—3.

Concursu pentru statiunea invetiatorésca confesion. gr. orient. rom. din comuna **Valea-mare Poganicu**, cottulu Carasiului, protopresb. Jebelului, cu terminu pana la **ultima Novembre 1877.**

Emolumintele sunt: in bani gata 260 fl. 1 jugere de livada, 8 orgii de lemne din care are a se incaldí si scóla, catra acést'a se mai adaoga la salariulu invetiatorescu unu beneficiu de 40 fl. din partea Ilustratii Sale D. proprietariu mare de Duleu si Valea-mare Georgiu Ioanoviciu, si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu invetiatorescu si-voru tramite recoursele instruate in intielesulu stat. org. si adresate comitetulu par. Rever. D. protopresb. **Alesandru Ioanoviciu** in Jebeliu pana la ultima Novembre 1877.

Valea-mare Poganicu in 12 Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu protopr. tractualu.

3—3.

Se escrie concursu pentru postulu de invetiatoriu la scóla a III-a confesionala gr. or. rom. diu **Socodoru**, cottulu Aradului, inspectoratulu Simandului, protopresbiteratulu Chisineului — cu terminu de alegere pe **30 Octombre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. 10 fl. familatie si 10 orgi de lemne din cari se va incaldí si scóla; quartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a produce estrasu de botezu, testimoniu despre absolvirea cursulu pedagogicu, testimoniu de calificatiune, si atestatu de moralitate, — se fia bine versati intru vorbirea limbei magiare, si cunoscerea limbei germane.

Recurentii au a-si suscerne recoursele titulate comitetulu parochialu — d'a dreptulu Dlui insp. cerc. de scóle **Moise Bocsianu** in Curticiu. Innainte de alegere au a-se presentá in vreo Dumiaeca ori serbatóre in sant'a biserica pentru a-si arata cunosciinta in cantari si tipicu.

Socodoru la 8 Septemvre 1878.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: **Moise Bocsianu**, inspectoru scolaru.

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**